

Dosarul nr. 2ra-9/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: A. Ciubotaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Danilov, O. Cojocaru, A. Pahopol)

D E C I Z I E

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Victoria Țarină, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea hotărârii în termen rezonabil, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 04 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” și s-a menținut hotărârea din 07 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 12 octombrie 2018, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea hotărârii în termen rezonabil, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, în scopul executării hotărârii judecătorești irevocabile din 11 martie 2015, emisă de Judecătoria Orhei, a fost eliberat titlul executoriu nr. 2e-154/2014 privind încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Rezina” în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a datoriei în sumă de 28 060,69 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 5 530,54 de lei, a penalității în sumă de 72 870,45 de lei și a taxei de stat în sumă de 4 873 de lei.

Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a notat că executorul judecătoresc Victoria Țărnă, prin încheierea din 22 aprilie 2015, în scopul executării hotărârii judecătorești, a dispus primirea spre executare a documentului executoriu, încheierea menționată fiind recepționată de Întreprinderea de Stat „Rezina”.

Reclamanta a menționat că, la 7 august 2015, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a dispus aplicarea sechestrului pe mijloacele bănești aflate în conturile bancare, cât și pe bunurile mobile și imobile deținute de Întreprinderea de Stat

„Rezina”. La 18 mai 2016, executorul judecătoresc Aurel Corcescu propune executorului judecătoresc Victoria Țărnă să se alăture la urmărirea mijloacelor bănești care vor parveni din rezultatul vânzării bunului imobil la licitație. La 19 mai 2016, executorul judecătoresc a acceptat alăturarea și a transmis titlul executoriu nr. 2e-154/2014 executorului judecătoresc Aurel Corcescu, care la aceeași dată a vândut, la licitație, unicul bun imobil aflat în proprietatea Întreprinderii de Stat Rezina, la suma de 205 000 de lei.

La 15 iunie 2016, executorul judecătoresc Aurel Corcescu a emis încheierea privind distribuirea sumei realizate în faza de executare și încasarea cheltuielilor de executare, indicînd că suma datoriei care urma a fi încasată în contul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” este de 38 464 de lei, dar nu suma de 111 334,68 de lei. De fapt, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a primit doar suma de 26 008,55 de lei. Astfel, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a tănuț aceste încălcări, or, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” nu a putut să se familiarizeze cu actiunile întreprinse, cât și distribuirea fondurilor primite de la vânzarea imobilului Întreprinderii de Stat Rezina.

Reclamanta a mai indicat că executorul judecătoresc Aurel Corcescu a returnat titlul executoriu fără a informa despre acest fapt executorul judecătoresc Victoria Țărnă.

Consideră că executorii judecătorești Victoria Țărnă și Aurel Corcescu au făcut o înțelegere ilegală, prin care i-au încălcat drepturile și că, din luna iulie 2016 până în prezent, executorul judecătoresc Victoria Țărnă nu a efectuat nicio acțiune de executare.

Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a notat că a primit toate documentele atașate acestei acțiuni, numai după ce a înaintat cererea de chemare în judecată, deoarece anterior executorul judecătoresc Victoria Țărnă refuza să elibereze documentele.

Executorii judecătorești au subestimat arbitrar suma acordată, și astfel a fost lipsită de posibilitatea de a primi suma acordată de instanță.

Reclamanta a solicitat constatarea violării drepturilor prevăzute de art. 6 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și articolul 1 al Protocolului nr.1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale de către statul Republica Moldova, cauzată prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Orhei din 11 martie 2015; încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, a prejudiciului material în mărime de 85 326,13 lei, a prejudiciului moral în mărime de 2 000 de euro, convertiți în monedă națională la momentul executării hotărârii și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea protocolară din 10 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a atras în calitate de intervenient accesoriu executorul judecătoresc Victoria Țărnă (f.d. 88-89).

Prin hotărârea din 7 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”.

La 13 mai 2019, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 7 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii contestate, cu pronunțarea unei

noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 4 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” și s-a menținut hotărârea din 7 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 179-184).

La 11 mai 2020, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, prin intermediul oficiului poștal a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate și a hotărârii din 7 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului, recurenta a indicat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au încălcat normele de drept material și procesual, deoarece prima instanță nu a luat în considerare argumentele invocate, nu a dat o evaluare juridică acțiunilor executorului judecătoresc, iar instanța de apel nu a luat în considerare motivele invocate în cererea de apel.

Mai mult, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a specificat că Întreprinderea de Stat „Rezina” este o întreprindere cu 100% capital de stat și își desfășoară activitatea în domeniul catering pentru penitenciare din Republica Moldova, iar executorul judecătoresc nu a urmărit fluxul financiar al acesteia, care se duce direct în bugetul de stat.

La 31 iulie 2020, în adresa Ministerului Justiției și a executorului judecătoresc Victoria Țarnă a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 215).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul și intervenientul accesoriu să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei motivate a fost expediată participanților la proces prin intermediul oficiului poștal la data de 5 martie 2020, însă date despre recepționarea deciziei instanței de apel, la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs constată că recurenta Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” s-a conformat prevederilor legale și recursul declarat la data de 11 mai 2020 este în termen.

Prin încheierea din 21 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, cererea dedusă judecării s-a considerat admisibilă pentru a fi examinată în fond.

Verificând decizia din 4 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și cererea de recurs, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs;

Din materialele cauzei rezultă că, potrivit titlului executoriu nr. 2e-154/2014 din 11 martie 2015, eliberat în baza hotărârii din 11 martie 2015 a Judecătoria Orhei, s-a dispus încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Rezina” în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a datoriei în sumă de 28 060, 69 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 5 530,54 de lei, a penalității în mărime de 72 870,45 de lei și a taxei de stat în sumă de 4 873 de lei (f.d. 8).

Prin încheierea nr. 120-485/15 din 22 aprilie 2015, executorul judecătoresc Victoria Țărnă, a dispus primirea și intentarea procedurii de executare prin documentul executoriu nr. 2e- 154/2014 din 11 martie 2015, emis la data de 11 martie 2015 de către Judecătoria Orhei, cu acordarea debitorului a unui termen de 15 zile pentru executare benevolă, încheiere recepționată de Întreprinderea de Stat „Rezina ” la data de 27 aprilie 2015 (f.d. 9, 11).

Ulterior, prin încheierea nr. 120-485/15 din 7 august 2017, executorul judecătoresc Victoria Țărnă, a dispus obligarea BC „Moldova Agroindbank” SA, BC „Mobiasbanca” SA, BC „Moldinconbank” SA, BC „Eurocreditbank” SA, BC „Victoriabank” SA, BC „Comerțbank” SA, BC „Unibank” SA, BC „Eximbank” SA, SA „Banca de Economii”, BC „Fincombank” SA, BC „Energbank” SA, BC „Banca Socială” SA, SA „Banca Comercială Română Chișinău și BC „Procreditbank” SA să verifice conturile debitorului ÎS „Rezina”. Totodată, s-a dispus aplicarea sechestrului pe conturile bancare ale debitorului în limita sumei de 122918,14 lei (f.d. 12).

Odată cu intentarea procedurii de executare, în scopul asigurării executării documentului executoriu, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a dispus obligarea Întreprinderii de Stat „Cadastru” să comunice despre bunurile imobile ale debitorului și interzicerea înstrăinării lor. A fost obligat Ministerul Tehnologiei Informației și Telecomunicațiilor, Direcția documentare mijloace transport și documentare conducători auto să comunice despre existența mijloacelor de transport aflate în proprietatea Întreprinderii de Stat „Rezina”, cu interzicerea înstrăinării lor. A fost obligată Camera Înregistrării de Stat să comunice despre participarea debitorului în calitate de fondator al persoanelor juridice, cu interzicerea efectuării modificărilor în registru, iar Inspectoratul Fiscal de Stat a fost obligat să prezinte informația despre veniturile obținute de Întreprinderea de stat „Rezina” (f.d. 13).

În rezultatul acestor acțiuni, prin comunicatul informativ nr. 150817-115241 din 17 august 2015, eliberat de Banca Comercială „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, pe contul bancar al Întreprinderii de Stat „Rezina” se deține suma de 186,37 de lei (f.d. 15). Prin răspunsul nr. 364 din 19 august 2015, eliberat de Camera înregistrării de Stat, Oficiul Teritorial Orhei s-a constatat că Întreprinderea de Stat „Rezina” nu figurează în calitate de asociat al vreunei persoane juridice înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, iar în scopul evitării modificărilor în Registrul de Stat al persoanelor juridice, pe întreprindere au fost aplicate interdicții (f.d. 16).

Ulterior, prin somația nr. 508 din 18 mai 2016, executorul judecătoresc Aurel Corcescu a propus executorului judecătoresc Victoria Țărnă, alăturarea urmării mijloacelor bănești, care vor parveni din rezultatul vânzării la licitație a bunului imobil ce aparține Întreprinderii de Stat „Rezina” și prezentarea documentului executoriu (f.d. 17).

Prin acordul de alăturare nr. 120-485/15 din 19 mai 2016, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a expediat încheierea din 6 septembrie 2015 privind încasarea cheltuielilor de executare și titlul executoriu nr. 2e-154/14 din 11 martie 2015 (f.d. 18), iar prin încheierea Judecătoriei Rezina nr. 2-456/16 din 08 iunie 2016, în temeiul art. 136 Cod de executare, s-a dispus confirmarea procesului-verbal din 19 mai 2016 cu privire la vânzarea bunului imobil/construcției/ cu nr. cadastral 06701209.081.01 S-697.2 m² ce aparține debitorului Întreprinderea de Stat „Rezina”, pentru achitarea datoriei față de creditori (f.d. 19).

Iar prin încheierea cu privire la distribuirea sumei realizate în faza de executare și încasarea cheltuielilor de executare din 15 iunie 2016, executorul judecătoresc Aurel Corcescu a distribuit sumele de 2 229,87 de lei și 750 de lei executorului judecătoresc Țărnă Victoria, cu titlu de onorariu și taxe, iar suma de 26 008,55 de lei a fost distribuită Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” (f.d. 20-21).

Ulterior, prin încheierea nr. 120-485/2015 din 1 iulie 2016, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a dispus anularea măsurilor de asigurare în privința bunului imobil realizat la licitație c/c 6701209.081.01, S-697,2 m² (f.d. 22).

Astfel, în scopul executării încheierii executorului judecătoresc Aurel Corcescu din 15 iunie 2016, prin ordinul de plată nr. 988 din 1 iulie 2016, a fost transferată suma de 26 008,55 de lei în contul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” (f.d. 23).

La 5 iulie 2017, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a depus la sediul executorului judecătoresc o cerere, prin care a solicitat prezentarea informației cu privire la procesul de executare a documentului executoriu (f.d. 24), ca urmare, prin încheierea din 10 iulie 2017, executorul judecătoresc Victoria Țărnă din nou a obligat băncile comerciale menționate mai sus să prezinte informații despre conturile bancare și safeuri bancare ale Întreprinderii de Stat „Rezina”, totodată aplicând sechestrul pe mijloacele financiare a debitorului în sumă de 93 386,42 de lei (f.d. 25). La fel, prin încheierea nr. 1301/120 din 10 iulie 2017 s-a obligat Agenția Servicii Publice să prezinte informații despre bunurile imobile, mobile, dacă debitorul a participat ca fondator ale persoanelor juridice, cu interzicerea înstrăinării bunurilor și efectuarea modificărilor în Registrul de stat al persoanelor juridice, iar Direcția Deservire Fiscală Rezina s-a obligat să prezinte informații cu privire la conturile bancare ale Întreprinderii de Stat „Rezina” (f.d. 26).

Prin răspunsul nr. 60294-300ej din 20 noiembrie 2017, eliberat de Agenția Servicii Publice, Departamentul înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto s-a comunicat că Întreprinderea de Stat „Rezina” nu dispune de mijloace de transport (f.d. 27).

Ulterior, la 13 noiembrie 2017, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a somat Întreprinderea de Stat „Rezina” despre faptul că suma datoriei nu a fost stinsă definitiv (f.d. 28), însă somația a rămasă fără soluționare.

Tot din actele cauzei se atestă că, prin încheierea nr. 120-258R/18 din 22 octombrie 2018, executorul judecătoresc Victoria Țărnă a constatat că debitorul nu dispune de bunuri mobile sau imobile pentru a fi satisfăcută creanța creditorului, iar, în urma deplasării la sediul întreprinderii, nu au fost depistate activități și a dispus restituirea documentului executoriu parțial executat (f.d. 61).

Ca urmare, Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu

executorul judecătoresc Victoria Țarină, solicitând constatarea violării drepturilor prevăzute de art. 6 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și articolul 1 al Protocolului nr.1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale de către statul Republica Moldova, cauzată prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Orhei din 11 martie 2015; încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” a prejudiciului material în sumă de 85326,13, a prejudiciului moral în sumă de 2000 euro, convertiți în monedă națională la momentul executării hotărârii și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 07 mai 2019 a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” (f.d. 125, 130-139).

Examinând cauza în ordine de apel, prin decizia din 4 februarie 2020, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” și a menținut hotărârea din 07 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 179-184).

În motivarea acestei soluții, instanțele au indicat că nu pot fi reținute argumentele Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, deoarece statul nu poate fi obligat la plata prejudiciului material, ce rezultă din neexecutarea hotărârii judecătorești, luând în considerare că nu a fost constatată vina executorului judecătoresc.

Analizând hotărârea recurată prin prisma motivelor de recurs, a probelor administrate și a dispozițiilor legale incidente, Colegiul reține că recursul este neîntemeiat, după cum urmează.

Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești stipulează că orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Așadar, obiectul acțiunii formulate în temeiul normei citate constă în repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În practică însă, se întâmplă adesea că justițiabilii confundă noțiunea de prejudiciu cu cea a creanței însăși sau a părții neexecutate din creanță, cum este și cazul de față. Pentru aceste motive Colegiul va face următoarea precizare.

Prejudiciul este o consecință a neexecutării, executării necorespunzătoare sau cu întârziere a obligațiilor care se constituie din cheltuielile suportate de creditor, pierderea sau deteriorarea bunului creditorului precum și veniturile neobținute de

creditor pe care el le-ar fi obținut dacă obligația contractuală ar fi fost executată de către debitor, executată corespunzător sau fără întârziere.

Pentru a compensa prejudiciile rezultate, un creditor poate cere daune-interese ca mijloc legal de sancționare exclusiv, anume: daune-interese moratorii în caz de executare întârziată sau pentru executare defectuoasă acceptată de creditor; daune-interese compensatorii în caz de imposibilitate de executare.

Așadar, în esența sa, Legea 87 reprezintă un mijloc, o modalitate de angajare a răspunderii statului pentru neexecutarea sau executarea defectuoasă a obligațiilor sale, cu alte cuvinte este o formă a răspunderii civile delictuale. Iar o condiție esențială a răspunderii o constituie existența unui prejudiciu. Nu poate fi angajată răspunderea civilă, decât dacă și în măsura în care s-a produs un prejudiciu.

Art.610 al Codului Civil (versiune în vigoare din 30 iulie 1918, aplicabilă speței) prevede că:

(1) Despăgubirea pe care o datorează debitorul pentru neexecutare cuprinde atât prejudiciul efectiv cauzat creditorului, cât și venitul ratat.

(2) Ratat se consideră venitul care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale. (3) Este reparabil numai prejudiciul care reprezintă efectul nemijlocit (direct) al neexecutării.

(4) Despăgubirea nu se extinde asupra prejudiciului care, conform experienței debitorului, nu putea fi prevăzut în mod rațional în cazul unei aprecieri obiective.

(5) Dacă neexecutarea obligației este cauzată prin dol, debitorul răspunde pentru prejudiciul imprevizibil.

Reieșind din reglementarea respectivă, rezultă că prejudiciul este format din mai multe componente și anume:

- prejudiciul efectiv produs (*lucrum cessans*);

-venituri neobținute în legătură cu neexecutarea, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere, care în dependență de cazul concret le-ar fi obținut creditorul, dacă ar fi executat obligația contractuală (*damnum emergens*).

Rezultă așadar că acordarea acestor despăgubiri urmează regulile dreptului comun privind răspunderea civilă delictuală reglementată de art. 1998-2039 Cod civil, întrucât în situația în care debitorul nu execută sau execută cu întârziere obligația impusă, instanța poate proceda la acordarea de despăgubiri (daune interese) pentru prejudiciul cauzat creditorului pentru întârziere sau pentru neexecutare, iar condițiile acordării acestor despăgubiri presupun în mod necesar dovedirea faptului ilicit, a prejudiciului suferit, a întinderii acestuia precum și a raportului de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu.

În această materie a contenciosului însă, însuși legiuitorul stabilește, prin adoptarea Legii 87, cadrul legal necesar care asigură aducerea la îndeplinire a hotărârilor judecătorești, prezumând atât ideea de faptă ilicită, cât și pe cea de prejudiciu și culpă în caz de derogare de la respectarea normelor speciale.

Continuarea logică firească a raționamentului judiciar anterior expus conduce la concluzia că, într-o acțiune având ca obiect repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, categorie din care face parte și cererea dedusă judecății, aplicarea regulilor dreptului comun privind răspunderea civilă presupune verificarea existenței unui prejudiciu suferit de creditor, prejudiciu legat cauzal de neexecutarea

ori executarea cu intarziere sau necorespunzatoare a obligatiei stabilită în sarcina debitorului.

Conform prevederilor art. 4 alin. 1 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probei prejudiciului anterior menționat incumbă celui ce pretinde existența acestuia (în speță, creditorul-reclamant).

La acest capitol, instanța atestă că, din materialele cauzei rezultă că, atât în cererea de chemare în judecată, cât și pe parcursul examinării cauzei în fond și în ordine de apel, recurentul indică drept valoare a prejudiciului solicitat suma de 85326,13 lei, cu titlu de restanță din creanța validată prin titlul executoriu nr. 2e-154/2014. Cu alte cuvinte, recurentul solicită încasarea sumei restante datorate de debitor și neîncasate din vina executorului judecătoresc Victoria Țărnă, adică executarea parțială a titlului executoriu în partea neexecutată în procedura executării silite.

Însă articolul 5 alin. (3) din Legea 87 prevede că instanța de judecată nu poate dispune încasarea sumei creanței ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Și este firesc să fie așa, deoarece acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului suportat de creditor prin neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a titlului executoriu nu este identică cu executarea titlului executoriu însuși, executare ce are sau a avut loc în cadrul procedurii de executare demarate de executorul judecătoresc, ca un fapt juridic împlinit. Instanța nu poate să se subroge executorului judecătoresc și să dispună încasarea creanței din hotărârea judecătorească, după cum nu poate emite o nouă hotărâre avînd același obiect, în virtutea autorității de lucru judecat stricto sensu - bis de eadem (exclusivitatea hotărârii).

Așadar, această distincție între noțiunile de datorie sau creanță restantă și satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat prin neachitarea acestei datorii sau creanțe nu are o valoare pur teoretică, doctrinală, ci și practică, avînd în vedere că instanța este chemată să evalueze și să constate cu certitudine valoarea prejudiciului cauzat în strictă conformitate cu normele legale, mai cu seamă cele ale art. 610, art. 1998-2039 Cod civil, în coroborare cu dispozițiile imperative ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, dar și cele ale art. 6 CEDO.

Or, în cauză, reclamanta nu numai că nu a demonstrat existența și întinderea pierderii patrimoniale suferite ca urmare a neexecutării obligației stabilite în sarcina pîrîtei prin hotărârea nr. 2e-154/2014, dar nici nu a arătat concret în ce constă acesta: în daune compensatorii, daune moratorii sau cominatorii.

Deși întârzierea în executarea unei hotărâri judecătorești este de natură a provoca prejudicii de ordin material, personal, nepatrimonial, simpla invocare a acestora fără a se face cel puțin referire la situația concretă a reclamanului, nu este suficientă pentru dovedirea prejudiciului. Sub acest aspect, Colegiul reține că doar întinderea prejudiciului moral nepatrimonial nu poate fi dovedită, fiind lăsată la aprecierea instanței, nu însăși existența prejudiciului însuși, care nu scapă rigorilor de ordin probator ale procesului civil.

Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 a fost instituită drept un remediu național în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a hotărârii judecătorești, însă ea reglementează totuși o formă de răspundere delictuală a statului, avînd o funcție reparatorie, dar nu substituie procedura de executare însăși, astfel încît prejudiciul

solicitat trebuie să rezulte din neexecutarea creanței exigibile, nu să reprezinte creanța sau partea neîncasată din ea. Iar reclamantul trebuie să facă un minim efort și să precizeze, în acțiunea formulată, în ce constă prejudiciul material și moral solicitat, precum și să facă dovada întinderii acestuia, astfel încât instanța să poată da o apreciere cuvenită solicitărilor formulate.

A înțeles sau nu reclamantul să transforme daunele cominatorii din titlul executoriu în daune compensatorii, solicită el aceste daune cu titlu de prejudiciu efectiv suferit sau beneficiu de care este lipsit – la toate aceste întrebări instanța nu poate să dea un răspuns din oficiu, și nici nu trebuie să o facă, în virtutea disponibilității și a echității procedurii civile.

Este adevărat că însuși scopul Legii 87 din 21 aprilie 2011 este eminentamente unul reparatoriu, însă instanța trebuie să aibă un punct de pornire pentru a calcula aceste daune reparatorii cu care a fost investită.

Astfel, față de înscrisul de la f.d. 33, prezentat instanței cu titlu de practică judiciară, și anume încheierea din 29 octombrie 2014 a Curții Supreme de Justiție pe cauza Centrul Științifico-practic „Protecția Plantelor” împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, Colegiul atestă că reclamantul Centrul Științifico-practic „Protecția Plantelor”, spre deosebire de recurentul Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”, a făcut pe deplin dovada prejudiciului material și moral suportat, dată fiind perturbarea gravă a activității acestuia, prin lipsa de mijloace, care a pus în pericol însăși existența persoanei juridice, precum și contractarea, de către acesta, a mai multor credite pentru a-și putea continua activitatea, fapt ce nu se atestă în cauza dedusă judecării.

Față de susținerea recurenteii privind împrejurarea că executarea silită a fost desfășurată de executorul judecătoresc cu nerespectarea regulilor care guvernează executarea silită instanța va avea în vedere următoarele.

Reclamanta invederează că, la 15 iunie 2016, executorul judecătoresc Aurel Corcescu a emis încheierea privind distribuirea sumei realizate în faza de executare și încasarea cheltuielilor de executare, în care a indicat că suma datoriei care urma a fi încasată în contul Societății cu Răspundere Limitată „Tiramisa” este de 38 464 de lei, dar nu suma de 111 334,68 de lei.

Cele invocate nu pot fi reținute de instanță, având în vedere faptele constatate, privind existența mai multor creanțe, a unui singur bun în masa debitoare, cât și prevederile capitolului X din Codul de executare ce reglementează modul de satisfacere a creanțelor. Astfel, în virtutea legii, distribuirea și eliberarea sumelor realizate în faza de executare se face după reguli stricte, pe categorii de creanțe. În speță, nesatisfacerea întregii creanțe, adică și a sumei dobânzii de întârziere, fiind stinse în primul rînd datoriile și ulterior dobânzile, a fost determinată de mijloacele insuficiente din masa debitoare, nu de reaua-credință a executorilor.

Față de susținerile reclamantei privitoare la înțelegerea ilegală dintre executorii judecătorești Victoria Țărnă și Aurel Corcescu, precum și la faptul că din luna iulie 2016 până la data depunerii acțiunii în instanță, executorul judecătoresc Victoria Țărnă nu a efectuat nicio acțiune de executare, din actele dosarului instanța reține că acestea nu au fost dovedite, date fiind înscrisurile de la f.d. 61, 63-73, 85, 87, ce atestă un șir de măsuri efectuate în conformitate cu normele de executare incidente speței.

Faptul că acestea nu au avut finalitatea scontată de reclamantă nu poate fi imputată executorilor, ci este mai degrabă cauzată de o imposibilitate obiectivă și materială.

În raport de aceste considerente, instanța nu poate reține lipsa de stăruință sau reaua-credință a executorilor judecătorești.

În ceea ce privește daunele morale, acestea urmează să fie respinse ca neîntemeiate, avînd în vedere că reclamanta nu a probat prin nici un mijloc de probă prejudiciul moral reclamat.

În speță, faptul pretins ilicit constă în neexecutarea unei hotărâri judecătorești, dar instanța reține că, pe lîngă faptul executării parțiale, care a avut loc, această neexecutare nu conduce în mod automat și obligatoriu la instituirea unei prezumții irefragabile în sensul că reclamanta a suferit și un prejudiciu moral de pe urma acestei neexecutări, cu atît mai mult cu cît reclamanta nu a precizat în ce anume constă acesta, limitîndu-se la calcularea sumei revendicate și indicarea jurisprudenței incidente a Curții Europene.

Față de acestea, Colegiul atestă că, în primul rînd, aceste cauze la care face trimitere reclamanta se referă la prejudiciul cauzat persoanelor fizice. În al doilea rînd, modalitățile de exprimare a prejudiciului moral suportat de persoanele juridice diferă semnificativ față de cel suportat de persoanele fizice, avînd în vedere că aptitudinea acestora de a fi supuse suferințelor diferă și ea esențial, iar pînă recent, însăși aptitudinea persoanei juridice de a fi supusă oarecăror suferințe era de neconceput

Totuși, în prezent, CtEDO acordă compensații morale persoanelor juridice în cazuri strict limitate, mai cu seamă pentru incertitudinea în planificare, perturbarea managementului și, într-o mai mică măsură, inconveniențele cauzate echipei de conducere (Comingersoll c. Portugaliei, 2000, para. 35)

Totodată, unii dintre factorii care permit evaluarea intensității prejudiciului moral cauzat persoanei juridice, deduși din jurisprudența Curții Europene, au fost expuși de partea lezată și tacit acceptați de către Curtea Europeană în cauza Centro Europa 7 S.R.L. și Di Stefano vs. Italia. Din aceeași speță, precum și din alte spețe în care sunt implicate în calitate de victime persoane juridice, rezultă și modalitățile de exprimare a prejudiciului moral:

- a) pierderile materiale substanțiale și agravarea situației întreprinderii;
- b) prejudicierea reputației;
- c) diminuarea competitivității pe piață;
- d) condițiile de incertitudine în cadrul căruia persoana juridică trebuie să adopte decizii strategice;
- e) încetarea sau întreruperea administrării și activității persoanei juridice;
- f) anxietatea, stresul, frustrarea și inconveniențele cauzate membrilor echipei de administrare;
- g) necesitatea (inevitabilitatea) concedierii angajaților.

La caz, reclamanta nu invocă niciuna dintre acestea.

Pe cale de consecință, se va aprecia de instanță că reclamanta nu a făcut dovada nelagalității sau a netemeinicii actelor de executare silită din cadrul procedurii de executare silită sau a suportării prejudiciului pretins, iar executarea directă a titlului executoriu prin intermediul angajării răspunderii delictuale a statului, prin prisma Legii 87 din 21 aprilie 2011, este de neconceput, cu atît mai mult cu cît însăși

reclamanta a indicat asupra faptului că aceasta se află înăuntrul termenului de executare, iar întreprinderea debitoare își continuă activitatea, nefiind excluse beneficiile economice viitoare.

Pentru considerentele de fapt și de drept anterior menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, în speță, nu s-a dovedit îndeplinirea condițiilor răspunderii civile delictuale reglementate de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, astfel încât decizia instanței de apel este dată cu aplicarea și interpretarea justă a legii și, nefiind în prezența motivului de recurs invocat, va respinge recursul declarat.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa”.

Se menține decizia din 04 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Tiramisa” împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Victoria Țarină, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea hotărârii în termen rezonabil, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Nicolae Craiu